

Forslag til dig, som besøger Tjekkiet

Tekst: Erik Foged (2631)

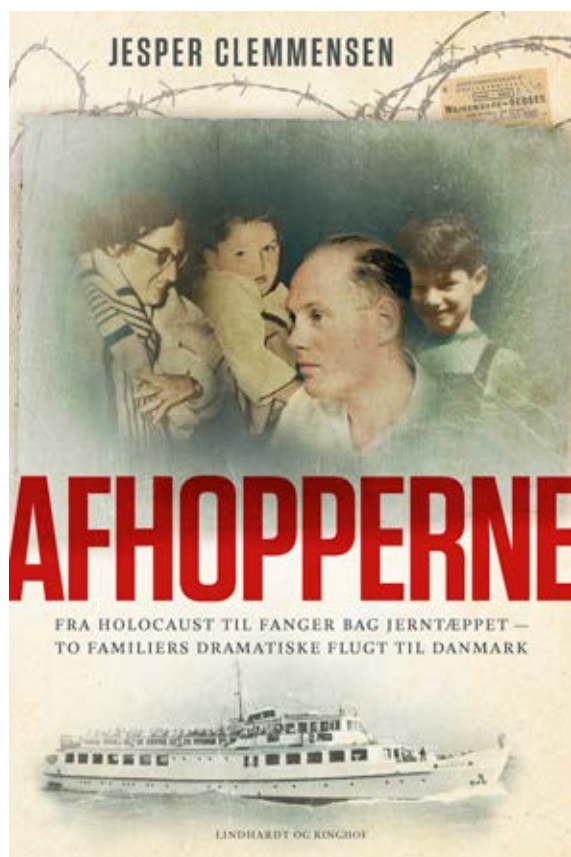
Jeg læser rigtig mange bøger og jeg læser dem helst med ørene. Jeg læser, når jeg går tur med hunden, når jeg laver havearbejde, når jeg skal falde i søvn og når jeg vågner om natten og ikke lige kan sove igen. Vi læser lydbøger på farten, når min kone og jeg sidder på forsæderne i vores autocamper på ture rundt i Danmark og ud i Europa.

I maj 2023 var vi i Tjekkiet sammen med Joan og Prebens Autocamperture, hvor vi var rundt i det vestlige Tjekkiet med Magdalene Jirková som guide. Magdalene fortalte, at hun var i gang med at oversætte journalist Jesper Clemmensens bog "Afhopperne" om to jødiske familier, som det var lykkedes at flygte via Østtyskland til Danmark.

Bogen var heldigvis på Mofibo, så det var nemt for mig, at få muligheden for lytte til den dokumentariske beretning. Jesper er ikke blot journalisten der fortæller en historie fra virkeligheden, men en forfatter, der tryllebinder mig. Fra præsentation af bogen ved vi, at det lykkedes de to familier at komme helskindet til Danmark. Det til trods, så sad jeg bogen igennem med en spænding i blodet, – om det mon lykkes. Det synes jeg, er rigtigt godt gået af Jesper Clemmensen.

Afhopperne

Forfatter: Jesper Clemmensen. Oplæser: Flemming Enevold. Udgivet af Lindhardt og Ringhof 2020. Kan lånes på bibliotekerne og findes på bl.a. e-reolen.

Dokumentarisk beretning om to jødiske familier, som overlevede nazisternes koncentrationslejre og senere flugten fra kommunisternes totalitære stat. Barsk og uafrystelig læsning og en meget vigtig bog.

I 2019 blev der, på et forrov i udkanten af Prag, lagt tre af de såkaldte snublesten til minde om jødiske familier, som døde i kz-lejre. Med disse sten har den 95-årige Jan Rocek fået sat et slags punktum for sit meget dramatiske liv, og et smukt minde om sin far, mor og søster.

Jan Rocek voksede op i en tryk familie i gode kår i Prag, og de klarede sig godt gennem 30'ernes krise, men med nazisternes fremkomst blev de jødiske familiers levevilkår med ét ændret, de fik frataget alle deres rettigheder, og i 1942 blev familien sendt til Theresienstadt.

Nærmest mirakuløst overlevede Jan, hans kæreste Eva og deres nærmeste venner opholdene i kz-lejrene, og i 1945 begyndte "vi alle nogle nye liv som frie mennesker."

Men sådan skulle det ikke gå, den politiske udvikling i det kommunistiske Tjekkosllovakiet var årsag til stor bekymring. "...fik vi et varsel om en grum fremtid i den tjekkosllovakiske republik, og en tanke om, at man måske skulle stikke af..." og vi håbede nok, at tingene ikke ville blive så slemme, at vi kunne ombestemme os senere. Der tog vi grueligt fejl."

Men tanken om flugt voksede sig større og større i takt med tiltagende undertrykkelse, arbejdslejre, som i uhyggelig grad mindede om nazisternes lejre, og en meget lav levestandard. Men hvordan?

I 1960 kom der endelig en mulighed. Jan og Eva og deres to børn fik mulighed for at tage på ferie i egen bil til DDR sammen med deres venner, familien Reiser. Efter dramatiske dage, hvor familierne er ved at opgive håbet, viste der sig en mulighed for at sejle med en færge fra Warnemünde til Gedser, og i Gedser hoppede først familien Rocek i vandet, og med hjælp fra lokale blev de reddet i land, og dagen efter lykkes det for familien Reiser at gøre det samme. Efter et kort ophold i Danmark slår begge familier sig ned i USA.

Jesper Clemmensens bog bygger på interviews med flere af hovedpersonerne, erindringer, politirapporter, akter fra de tjekkosllovakiske og østtyske sikkerhedstjenester, avisartikler og meget mere.

Jeg synes, det lykkes Jesper Clemmensen at bruge alle de mange kilder på en forbilledlig måde. Bogen er letlæst, og den er næsten umulig at lægge fra sig. Beskrivelsen af opholdene i kz-lejrene er rystende læsning, men mindst ligeså barsk er beskrivelsen af perioden 1946 til 1960.

Jesper Clemmensen har med denne og sine to tidligere udgivelser givet os vægtige værker om afhoppere.

(Anmeldelse af Anne Grete Jacobsen, litteratursiden.dk, den 29/5/2020).